

Mál nr. 131/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Slysátrygging launþega.

Vátryggingartaki (X)

Slysahtak vátryggingaréttar. Afturköllun bótaskyldu.

Gögn.

1. Málskot móttakið 17. mars 2026 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 17. apríl 2026 ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi, hinn 1. október 2025, er hann var að störfum hjá X, orðið fyrir líkamstjóni. Atvik hafi verið þau að hann hafi dottið í tröppum á lager X þegar hann var að bera vörur. Þegar M leitaði til lögmanns í desember 2025 hafi V verið búinn að samþykkja bótaskyldu úr slysátryggingu launþega. Á þeim tíma hafi legið fyrir sjúkragögn frá Landspítala auk annarra gagna. Hinn 15. janúar 2026 hafi sjúkraskrá frá heilsugæslu borist og hafi hún verið send V samdægurs. Engar athugasemdir hafi borist frá V og hafi M m.a. fengið greidda dagpeninga vegna slyssins. Hinn 6. mars 2026, þegar V var innt eftir afstöðu til bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X, hafi það tilkynnt um að samþykki fyrir bótaskyldu úr slysátryggingu launþega væri dregið til baka. Hafi sú afstaða byggt á því að V taldi ekki um slys í skilningi vátryggingaréttar að ræða heldur mætt rekja tjón M til innra ástands hans.

Í málskoti er tekið fram að í sjúkragögnum komu skýrt fram að M hafi dottið og fótbrotnað við fallið. Afturköllun V virðist byggð á því sem fram komi í gögnum frá heilsugæslu en þar segi að M hafi verið slappur en farið til vinnu, hann hafi svimað, dottið og beyglað fót undir sér. Þessi atvikalýsing komi fram í gögnum heilsugæslu en ekki í öðrum sjúkragögnum. Er því alfarið hafnað af hálfu M að fall hans verið rakið til svima og telji hann að sú atvikalýsing sé ranglega höfð eftir honum. Kunni hann ekki skýringu á þeim misskilningi sem hafi leitt til þessa en það kunni að eiga hlut að máli að hann sé ekki mæltur á íslensku og enskukunnátta hans sé takmörkuð. Allar fyrirbyggjandi tilkynningar séu þá á þá leið að M hafi fallið þegar hann var að ganga niður stiga með vörur í fanginu. Er áréttað að sú lýsing atvika að M hafi fallið vegna svima sé ekki frá honum sjálfum komin heldur hafi hann dottið þegar hann flæktist í nagla. Er vísað til dóms Landsréttar í máli nr. 96/2024 framangreindu til stuðnings. Þá hafi V jafnframt verið óheimilt að afturkalla viðurkenningu á bótaskyldu, enda sé það í andstöðu við meginregluna um skuldbindingargildi samninga. Yfirlýsing um bótaskyldu verði ekki afturkölluð nema að uppfylltum ströngum skilyrðum og lög um vátryggingarsamninga nr. 30/2004 veiti enga heimild til slíkrar afturköllunar með þeim hætti sem hér um ræði. Hafi M enda veitt V allar umbeðnar upplýsingar og hafi upphafleg ákvörðun V m.a. byggt á sjúkragögnum frá Landspítala þar sem atvikalýsing sé til samræmis við lýsingar M sjálfs. Afturköllun V byggir hins vegar á stakri færslu í sjúkraskrá sem, sé hún skoðuð í samhengi við önnur gögn málsins, leiði með engum hætti til þess að hún sé réttlæt看leg. Hafi V því ekki sýnt fram á að M hafi leynt gögnum með sviksamlegum hætti eða að ákvörðun um bótaskyldu hafi verið tekin á grundvelli rangra gagna eða upplýsinga sem V hafi ekki haft tök á að afla með öðrum hætti.

Í bréfi V til nefndarinnar er vísað til þess að á slysdegi hafi M leitað á heilsugæslu og lýst atvikum svo að hann hafi svimað, misstigið sig og fallið í stiganum. Í vátryggingarétti sé slys skilgreint sem skyndilegur, utanaðkomandi atburður sem veldur meiðslum á líkama vátryggðs og gerist án vilja hans. Skilyrðið um utanaðkomandi atburð feli það í sér að orsök tjónsins verði að koma að utan líkama hins tryggða og megi ekki eiga rætur sínar í innri atburðum, eins og líkamsástandi eða sjúkdómum. Sé fall að rekja til sjúkdóms, svima eða annarra líkamlegra veikinda sé almennt ekki um bótaskyld slys að ræða. Samkvæmt samtímagögnum hafi M verið veikur í þrjá daga, með hita, kvef og hálsbólgu. Hann hafi þínt sig í vinnuna, svimað, misstigið sig og fallið í stiganum. Svo nákvæm lýsing geti ekki stafað af misskilningi vegna tungumálaörðugleika. Í síðari sjúkraskráningum hafi þá verið óþarft að lýsa atvikinu í smáatriðum heldur hafi verið nægilegt að segja þar að M hafi fallið og fótbrotnað, sem sé í óumdeilt. Í tjónstilkynningu M til V, dags. 25. nóvember 2025, hafi M jafnframt lýst atvikum svo að hann hafi misst meðvitund vegna höfuðhöggs en í sjúkragögnum sé höfuðáverka hvergi getið. Sé það þó rétt að

M hafi misst meðvitund verði það einungis rakið til yfirliðs. Yfirlið, eins og svimi, sé dæmi um innri orsakavalda sem ekki falli undir slyshugtak vátryggingaréttar.

Álit.

Aðila greinir í fyrsta lagi á um hvort sýnt sé að líkamstjón M megi rekja til atviks sem falli undir slyshugtak vátryggingaréttar, þ.e. hvort um hafi verið að ræða skyndilegan utanaðkomandi atburð. Almennar sönnunarreglur í vátryggingarétti leiða til þess að það hvílir á tjónþola, þ.e. M, að sýna fram á að svo sé. Af dómum Hæstaréttar Íslands, þ.á.m. í málum nr. 412/2011 og 128/2013, má þó ráða að fall, sem ekki sé sýnt fram á að rekja megi til svima, sjúkdóma eða annars innra ástands í líkama þess sem hlýtur líkamstjón, og verður án vilja vátryggðs sé slys í skilningi vátryggingarskilmála.

Óumdeilt er að M féll umrætt sinn. Ágreiningur aðila lýtur hins vegar að því hvort fallið hafi átt rætur að rekja til utanaðkomandi atburðar eða innra ástands M sjálfs en fyrirbyggjandi atvikalýsingar eru töluvert frábrugðnar hver annarri hvað varðar aðdraganda falls hans.

Í samskiptaseðli heilsugæslu, en þangað leitaði M á slysdegi, segir m.a. „2ja daga saga um hita og slappleika, einhver hálsbólga, hósti og slappur, fór á BMT í morgun, þar lífsmörk fin og ráðlagt að sjá til svimi svo í dag og datt og missteig sig illa.“ Í samskiptaseðli hjúkrunar dags. 1. október 2025 segir einnig: „Er búinn að vera veikur í 3 daga með hita, kvef og hálsbólgu. Þíndi sig til að fara í vinnuna í dag, svimaði og datt og beyglaði við. Fótinn undir sér.“ Í rannsóknarniðurstöðum dags. 1. október 2025 segir um sjúkrasögu M: „Svimi og missteig sig og datt“.

Í tjónstilkynningu M til V, dags. 25. nóvember 2025, er atvikum hins vegar lýst með talsvert öðrum hætti en þar segir að fótur M hafi skyndilega fest í nagla í stiganum. Það hafi valdið því að hann missti jafnvægið og datt fram fyrir sig niður allan stigann með þeim afleiðingum að hann hafi lent á höfðinu á gólfinu og misst meðvitund telji hann sig hafa verið meðvitundarlausan í um tíu mínútur. Samstarfsfélagi hans hafi komið að M eftir fallið og borið hann upp stigann. Ekki er minnst á misstig eða að fóturinn hafi beyglast undir honum. Umrædd tilkynning er aðeins undirrituð af M en ekki vinnuveitanda.

Í tilkynningu X til Vinnueftirlitsins dags. 20. nóvember 2025 segir að M hafi misstigið sig á neðsta eða næstneðsta þrepinu í stiganum og hafi í kjölfarið fallið á gólfið. Þar segir jafnframt að samstarfsmaður M hafi orðið vitni að atvikinu en ekki verður séð að yfirlýsing hans sé meðal gagna málsins.

Í fyrirbyggjandi sjúkradagpeningavottorðum kemur aðeins fram að M hafi dottið og fótbrotnað, en í áverkavottorði, dags. 8. janúar 2026, segir að M hafi rekið tána í.

Í bráðamóttökuskrá Landspítala, dags. 1. október 2025, kemur fram að M hafi „tripped“ eða misstigið sig og snúið á sér öklklann.

Þegar framangreind gögn eru virt í heild sinni verður að telja að þau samtímagögnin frá slysdegi sem fela í sér lýsingar á tildrögum falls M hafi verulegt sönnunargildi. Þau bera með sér að M hafi verið veikur og fundið fyrir svima sem leitt hafi til þess að hann missteig sig og féll. Á hinn bóginn liggja ekki fyrir sjálfstæð gögn sem styðja þá síðari skýringu að fallið hafi stafað af því að fótur hans hafi fest í nagla eða að annar sambærilegur utanaðkomandi atburður hafi orðið orsök fallsins.

Að virtu heildarmati á fyrirbyggjandi gögnum verður því að telja nægilega sýnt fram á að fall M megi rekja til innra ástands hans fremur en utanaðkomandi atburðar. Verða skilyrði slyshugtaks vátryggingaréttar því ekki talin uppfyllt.

Í öðru lagi greinir aðila á um hvort V hafi verið heimilt að falla frá fyrri afstöðu sinni um bótaskyldu. Fyrir liggur að V hafði samþykkt bótaskyldu og greitt M dagpeninga vegna óvinnufærni. Þá liggur fyrir að sjúkraskrá frá heilsugæslu, sem innihélt framangreindar upplýsingar um veikindi og svima M fyrir fallið, barst V hinn 15. janúar 2026. Hinn 6. mars sama ár tilkynnti V að félagið teldi atvikið ekki falla undir slyshugtak vátryggingaréttar og félli það því frá fyrri afstöðu sinni um bótaskyldu.

Við mat á því hvort V hafi verið heimilt að breyta fyrri afstöðu sinni verður að líta til þess að afstaðan laut að grundvallarforsendu bótaskyldu, þ.e. hvort um slys væri yfirhöfuð að ræða. Verður ekki séð að upphafleg ákvörðun félagsins hafi byggst á þeim upplýsingum sem síðar komu fram í sjúkraskrá heilsugæslunnar. Verður því að leggja til grundvallar að ákvörðun um bótaskyldu hafi verið tekin án þess að fyrir lægu öll þau gögn sem síðar komu fram um orsakir fallsins.

Þá verður ekki talið að sá tími sem leið frá því að umrædd gögn bárust V og þar til félagið tilkynnti breytta afstöðu sína hafi verið slíkur að félagið hafi glatað rétti til að bera fyrir sig upplýsingar úr þeim. Við það mat verður meðal annars litið til þess að Hæstiréttur hefur talið vátryggingafélagi heimilt að falla frá fyrri viðurkenningu á bótaskyldu þegar síðar koma fram upplýsingar sem gefa tilefni til endurmats, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 860/2015.

Samkvæmt framangreindu verður ekki talið að V hafi verið bundið af fyrri afstöðu sinni um bótaskyldu þegar fram komu upplýsingar sem að mati nefndarinnar vörpuðu nýju ljósi á grundvallaratriði málsins. Verður því ekki fallist á að afturköllun bótaskyldu hafi verið óheimil.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr slysatryggingu launþega X hjá V.

Reykjavík, 9. júní 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir